

**รายงานการดำเนินงานสนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช  
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)  
การฝึกอบรมปฏิบัติการงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น หลักสูตร 6 งานฐานทรัพยากร  
ระหว่างวันที่ 24 - 27 พฤษภาคม 2565  
ณ ศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยขอนแก่น  
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**

---

กิจกรรมการฝึกอบรมปฏิบัติการงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น หลักสูตร 6 งานฐานทรัพยากร (การฝึกอบรมฯ) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 24 - 27 พฤษภาคม 2565 ณ ศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ณ ห้องประชุมสิริคุณากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้เข้าร่วมอบรมฯ ประกอบด้วย คณาจารย์มหาวิทยาลัย โรงเรียน และหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นเครือข่ายในการประสานงานและดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) จำนวน 39 แห่ง รวม 82 คน วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการฝึกอบรมก็เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้นำหลักการและแนวทางการประเมินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นหลักสูตร 6 งานฐานทรัพยากร ไปสู่การปฏิบัติสนองพระราชดำริในด้านการบริหารและจัดการแนวทางทรัพยากรที่ยั่งยืน

พิธีเปิดการฝึกอบรมมี ศ.ธิดารัตน์ บุญมาศ รองอธิการบดีฝ่ายนวัตกรรมและวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นประธาน และ ผศ. จุฑาพร แสงแก้ว รักษาการรองผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รายงานถึงเจตนารมณ์ของการจัดฝึกอบรมฯ ซึ่งดำเนินการร่วมกับบริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เพื่อสนองงานพระราชดำริในการอนุรักษ์ทรัพยากรต่อหน่วยงาน อพ.สธ.



## เนื้อหาสาระของการฝึกอบรมฯ สรุปโดยสังเขป ดังนี้

วันที่ 24 พฤษภาคม 2565

- การบรรยายหัวข้อ “การดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ตามแนวทางของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ” โดยนายพรชัย จุฑามาศ รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้และความเข้าใจเป้าหมายการดำเนินงาน อพ.สธ. ตามแผนแม่บทระยะที่ 5 ปีที่เจ็ด (1 ตุลาคม 2564 - 30 กันยายน 2569) ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ และทรัพยากรภูมิปัญญาจากท้องถิ่น
- การบรรยาย งานที่ 1 หัวข้อ “การปกป้อง ทรัพยากรท้องถิ่นตามแนวทาง อพ.สธ.” โดยอาจารย์ทองอินทร์ คำมี ซึ่งได้ให้ข้อมูลเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับลำดับการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ใน 6 กระบวนการหลักที่สำคัญ ดังนี้

**กระบวนการดำเนินงานขั้นที่ 1** การกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ ซึ่งมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน และอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบดูแลของหน่วยงานเข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ ทั้งนี้ หลักการสำคัญในการเลือกพื้นที่ดำเนินกิจกรรมปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น คือ กระบวนการประชุม หรือลงมติเห็นชอบในการจัดพื้นที่ให้สามารถดำเนินการเป็นพื้นที่ปกป้องทรัพยากรของคนในชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้นๆ

**กระบวนการดำเนินงานขั้นที่ 2** การจัดทำแผนผังแสดงขอบเขตพื้นที่ปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อแสดงขอบเขตและตำแหน่งทรัพยากร โดยใช้เครื่องมือและระบบสารสนเทศบันทึกข้อมูลชื่อพันธุ์ไม้ และตำแหน่งต้นไม้

**กระบวนการดำเนินงานขั้นที่ 3** การศึกษาทรัพยากรในพื้นที่ปกป้อง เพื่อให้รู้ข้อมูลทรัพยากรในพื้นที่ และทำการบันทึกภาพถ่ายเก็บรูปพรรณสัณฐาน (ถ่ายภาพกายภาพ, ถ่ายภาพพืช, ถ่ายภาพสัตว์, ถ่ายภาพชีวภาพอื่น และถ่ายภาพภูมิปัญญาและแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ) เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงของพื้นที่ปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น โดยต้องดำเนินการศึกษาและบันทึกผ่านใบงานที่ อพ.สธ. กำหนดไว้

**กระบวนการดำเนินงานขั้นที่ 4** จัดทำตัวอย่างทรัพยากรในพื้นที่ปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อให้มีตัวอย่างทรัพยากรในพื้นที่ปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น สำหรับเรียนรู้ และใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงแหล่งที่อยู่ และเพื่อใช้จัดแสดงในสถานที่ต่าง ๆ

**กระบวนการดำเนินงานขั้นที่ 5** จัดทำทะเบียนทรัพยากรของพื้นที่ปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อให้ทราบชนิด และจำนวนทรัพยากรท้องถิ่น และมีระบบการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น

**กระบวนการดำเนินงานขั้นที่ 6** การดูแล รักษา ทรัพยากรในพื้นที่ปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อรักษาพื้นที่ปกป้องทรัพยากรท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพธรรมชาติ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วม ความตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของทรัพยากรในพื้นที่ปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น



วันที่ 25 พฤษภาคม 2565

- การบรรยายหัวข้องานที่ 2 “งานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น” โดย วิทยากรจาก อพ.สธ. ซึ่งผู้เข้าร่วมการอบรมฯ ได้ทำการศึกษารายละเอียดของ 9 ใบงานที่เกี่ยวข้องกับงานฐานทรัพยากร พร้อมฝึกปฏิบัติงานจริง ด้วยการจัดกลุ่มเก็บข้อมูลตามหลักวิชาการของ อพ.สธ. นอกจากนี้ แต่ละกลุ่มยังได้ทำการศึกษา ฝึกบันทึก ตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำสื่อสำหรับการนำเสนอข้อมูล ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากระหว่างผู้เข้าร่วมอบรมด้วยกัน ใบงานทั้ง 9 ประกอบด้วย

ใบงานที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

ใบงานที่ 2 การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

ใบงานที่ 3 การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

ใบงานที่ 4 การเก็บข้อมูลประเพณีหมู่บ้าน วิถี ชุมชน

ใบงานที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

ใบงานที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น

ใบงานที่ 7 การสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ชีวภาพอื่นๆ

ใบงานที่ 8 การเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ใบงานที่ 9 การรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและโบราณคดี





วันที่ 26 พฤษภาคม 2565

- การบรรยายหัวข้องานที่ 3 “งานปลูกรักษาทรัพยากรท้องถิ่น” โดย วิทยากรจาก อพ.สธ. ซึ่งได้ให้ความรู้ด้านการจัดหาและรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น การปลูก และรักษา ทรัพยากรท้องถิ่น การติดตามการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรท้องถิ่น
- ผู้เข้าร่วมอบรม ได้ทำการศึกษารายละเอียดตารางบันทึกและเก็บข้อมูลการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของพืช สัตว์ ชีวภาพ และภูมิปัญญา ซึ่งจะจัดทำแบบบันทึกการเปลี่ยนแปลง บันทึกข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ



วันที่ 27 พฤษภาคม 2565

- การบรรยายหัวข้องานที่ 4 “ดำเนินงานอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่น” โดย วิทยากรจาก อพ.สธ. โดยได้ให้ความรู้การฟื้นฟู บำรุงรักษา การขยายพันธุ์พืชและการนำแจกจ่ายให้ชุมชน ตำบล รวมทั้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เช่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้
- การบรรยายหัวข้องานที่ 5 “งานศูนย์ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น” และ งานที่ 6 “งานสนับสนุนในการอนุรักษ์และจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น” โดย ผศ.วรุณทิพย์ ฉัตรจุฑามณี ที่ปรึกษาศูนย์ประสานงาน ซึ่งได้ให้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมและการบันทึกข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น (ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมภูมิปัญญา) และการสร้างระบบการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูล รวมถึงการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อำนวยความสะดวกต่างๆ



ผลการประเมิน  
การฝึกอบรมปฏิบัติการงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น หลักสูตร 6 งาน  
ระหว่างวันที่ 24 - 27 พฤษภาคม 2565  
ณ ศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยขอนแก่น  
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการประเมินผลการฝึกอบรมฯ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานด้วยวิธีการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมอบรม ผ่านแบบสอบถามภายหลังการฝึกอบรมฯ สำหรับผลการประเมินระดับความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม เป็นดังนี้

- ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจในระดับดี ร้อยละ 83
- ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 17

สรุปวิธีการและผลการประเมินการฝึกอบรมฯ

- ผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 82 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 44 คน และเพศชาย 38 คน ผู้เข้าอบรมมาจาก มหาวิทยาลัย โรงเรียน และหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นเครือข่ายในการประสานงาน และดำเนินงานโครง อพ.สธ. ดังนี้

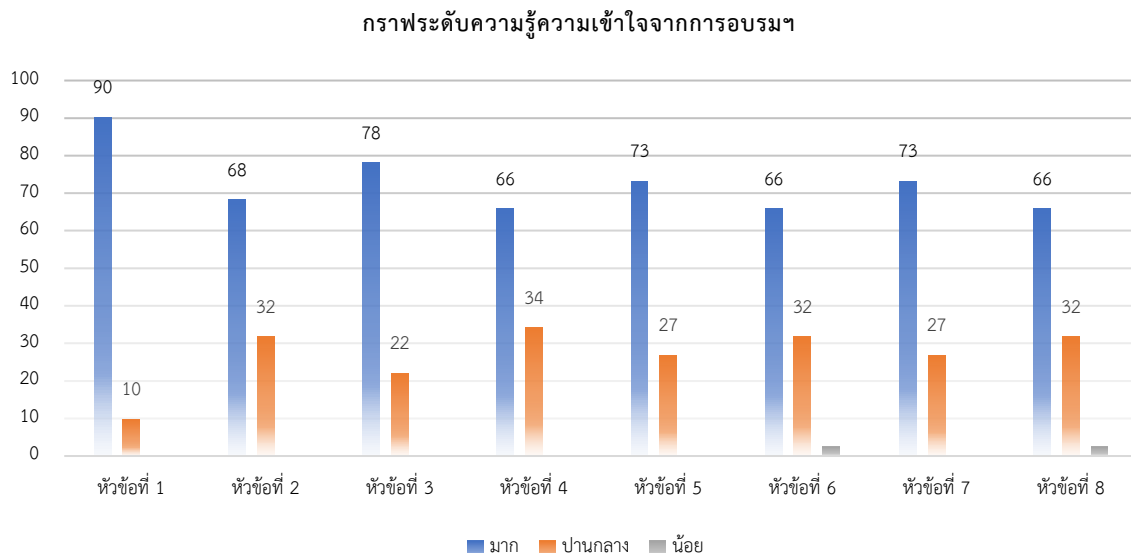
ลำดับ	อาชีพผู้เข้าอบรมฯ	จำนวน / คน
1	ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	46
2	ครู / อาจารย์	20
3	เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย	10
4	ผู้บริหารสถานศึกษา	6

- ประเด็น/หัวข้อที่วัดระดับความรู้และความเข้าใจ

ลำดับ	ประเด็น/หัวข้อคำถาม
1	ความรู้และความเข้าใจงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นในภาพรวม ภายหลังการอบรม
2	ความเข้าใจ กระบวนการทำงาน ในงานที่ 1 งานปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น ภายหลังการอบรม
3	ความเข้าใจ กระบวนการทำงาน ในงานที่ 2 งานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ภายหลังการอบรม
4	ความเข้าใจ กระบวนการทำงาน ในงานที่ 3 งานปลูกรักษาทรัพยากรท้องถิ่น ภายหลังการอบรม

5	ความเข้าใจ กระบวนการทำงาน ในงานที่ 4 การดำเนินงานอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น ภายหลังการอบรม
6	ความเข้าใจ กระบวนการทำงาน ในงานที่ 5 งานศูนย์ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น ภายหลังการอบรม
7	ความเข้าใจ กระบวนการทำงาน ในงานที่ 6 งานสนับสนุนในการอนุรักษ์และจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นภายหลังการอบรม
8	ประโยชน์ที่ได้จากการอบรมนำไปใช้ในการพัฒนา/ดำเนินโครงการ
9	การนำความรู้ไปเสริมการดำเนินโครงการ

- จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด
- ผลการประเมินระดับความรู้ความเข้าใจ



สำหรับหัวข้อที่ 9 การนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปเสริมการดำเนินโครงการ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ผลลัพธ์สามลำดับแรก พบว่า

ลำดับที่ 1 ผู้เข้าอบรมจะนำความรู้ไปเสริมการดำเนินโครงการในขั้นตอน ขั้นตอนเริ่มพัฒนาโครงการ

ลำดับที่ 2 ผู้เข้าอบรมจะนำความรู้ไปเสริมการดำเนินโครงการในขั้นตอนการบริหารจัดการ/ดำเนินงาน

ลำดับที่ 3 ผู้เข้าอบรมจะนำความรู้ไปเสริมการดำเนินโครงการในขั้นตอนเริ่มพัฒนาโครงการ, ขั้นตอนการบริหารจัดการ/ดำเนินงาน